ایران آینده با نفی ساختار قدرت‌های موروثی و ولایی نیازمند قانون اساسی جدید، متناسب با نیازهای زمانه است

اعلامیه «همگامی برای جمهوری سکولاردمکرات در ایران» به مناسبت ۱۴ امرداد، سالروز صدور فرمان مشروطیت

همگامی برای جمهوری سکولار دموکرات در ایران

نهضت مشروطه ایران با هدف پایان دادن به سلطنت مطلقه، برپایی سامانه حکمرانی مدرن و استقرار حاکمیت ملت پدیدار شد. رهبران و فعالان این نهضت بر این باور بودند که پیشرفت پایدار و رفاه جامعه تنها در سایه برقراری اصولی چون آزادی، تحقق حقوق ملت، حاکمیت قانون و عدالت میسر می‌شود. بر اساس قانون اساسی مشروطه قدرت شاه مشروط و از مسئولیت مبری شد و وزراء دولت تنها در برابر نمایندگان ملت پاسخگو گردیدند. علی‌رغم این، روح حاکم بر قانون اساسی مشروطه، تقویت موازنه قوا به سمت تفکیک سلطنت از حکومت و نمادین شدن پادشاهی و عدم مداخله شاه خارج از ساختار قانونی را ترویج می‌کرد. از همان زمان بخشی از نیروهای مذهبی و روحانیت تحت پوشش «مشروعه‌خواهی» به مخالفت با مشروطه برخاستند و بعد هم که موفق نشدند با اضافه کردن شورای نگهبان در متمم قانون اساسی، مشکلاتی را برای تحقق حقوق مردم و برابری آنها ایجاد کردند.

متاسفانه محمدعلی شاه، سنت‌گرایان، فقهای مرتجع و قدرت‌طلب و شاهان پهلوی قانون اساسی مشروطه را برنتافتند و با اقداماتی چون کودتا و سنگ اندازی و مخالفت علیه آن کارشکنی کردند. تلاش برای بازسازی استبداد محمدعلی شاه با مقاومت مردم پس از مدت کوتاهی شکست خورد. در ادامه نیز حکومت های خودکامه، مادام العمری و غیر پاسخگوی سلطنتی و اسلامی، میراث و آرمان‌های انقلاب مشروطه را در بخش عمده‌ای از دوره یک صد و هجده سال گذشته به حاشیه برده‌اند. تنها در دوران پادشاهی احمد شاه قاجار و دوازده سال نخست سلطنت محمدرضا شاه پهلوی، مناسبات مشروطه تا حدی برقرار بود.

در دوره پهلوی دوم، چنان عرصه را بر احزاب و تشکل های سیاسی و مدنی تنگ کردند که در سال ۵۷ ، فضا برای قدرت گرفتن مشروعه‌خواهان مخالف مشروطه و استقرار استبداد دینی مساعد شد. بر خلاف ادعای خامنه‌ای در مراسم تنفیذ ریاست‌جمهوری مسعود پزشکیان، رهبران جمهوری‌اسلامی علی‌رغم دفاع ظاهری از ابتدا مخالف انقلاب مشروطه بوده و با گفتمان آن سر ستیز داشتند. «خیانت» روشنفکران به نهضت مشروطه و منحصر کردن رهبران مشروطه به روحانیت، صورتبندی کاذبی بوده که در جمهوری اسلامی طرح شده است. این در حالیست که رهبران جناح «اصولگرا» همیشه در برابر خواست تغییرات سیاسی مردم، هشدار داده‌اند که «نگذارید مشروطه تکرار شود»! قهرمان سازی از شیخ فضل‌الله نوری که فردی ضد علوم جدید و دشمن سرسخت مشروطه‌خواهی بود و آن را مغایر با اسلام می‌دانست، دلیل دیگری است که عمق عناد جمهوری‌اسلامی با مشروطه را نشان می‌دهد.

از اینرو مشروطه‌خواهی و دفاع از انقلاب مشروطه نیازمند نقد شالوده‌شکنانه علیه حکومت‌های مطلقه چون پادشاهی پهلوی و جمهوری اسلامی است.

«همگامی برای جمهوری سکولاردمکرات در ایران» سالروز امضای فرمان مشروطیت توسط مظفرالدین شاه قاجار را گرامی می‌دارد و بر این باور است که با توجه به تجربه حکومت ولایت فقیه و دخالت روحانیت در ساختار حکمرانی جمهوری اسلامی، همچنین عواملی چون "پایمال شدن آرمان‌های مشروطه توسط پادشاهان پهلوی"، "ضدیت جمهوری اسلامی با بنیادهای مشروطه" و "ضعف های اساسی هر دو قانون اساسی مشروطه و جمهوری اسلامی"، ایران آینده محتاج قانون اساسی جدیدی است که متناسب با نیازهای زمانه باشد. میراث جنبش مشروطه و دیگر تلاش‌های آزادی‌خواهانه و مشارکت‌جویانه سیاسی مردم ایران، می‌تواند پشتوانه آن باشد.

به نظر ما قانون اساسی آینده ایران لازم است دموکراتیک و سکولار و در انطباق با موازین حقوق بشری و حقوق شهروندی بوده و در برابر حکومتهای فردی، مادام العمری، غیر پاسخگو، موروثی و ایدئولوژیک بازدارندگی ایجاد کرده و مانع از بازسازی ساخت مطلقه قدرت شود.

همگامی برای جمهوری سکولاردمکرات در ایران

۱۱ امرداد ۱۴۰۳ برابر با ۱ آگوست ۲۰۲۴

Source URL: *https://bepish.org/node/11134*